

מסכת יבמות דף ג.

משנה דף ב.

חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם, ואלו הן:

שריפה	בת בנו (מאנוסתו)	בת בתו (מאנוסתו)	בתו (מאנוסתו)
שריפה	בת בתה	בת בנה	בת אשתו
שריפה	אם חמיו	אם חמותו	חמותו
כרת	אחות אשתו	אחות אמו	אחותו מאמו
כרת		אשת אחיו מאמו	
כרת		אשת אחיו שלא היה בעולמו	
סקילה		כלתו	

גמרא ב:ג.

<p>קושית הגמ' - מכדי כולו עריות מה שפוטרות מן היבום מאחות אשה ילפינן, וא"כ ליתני אחות אשה ברישא?</p>
<p>וכי תימא תנא חומרי חומרי נקט, ור"ש היא דאמר שריפה חמורה מסקילה, ולהכי תנא רישא בתו ובת בתו כולו עד אם חמיו בשריפה, אי הכי, ליתני חמותו ברישא, דעיקר שריפה בחמותו כתיבא, ועוד בתר חמותו ליתני כלתו, דבתר שריפה, סקילה חמורה, וכל שאר עריות דמתניתין אינן במיתת ב"ד אלא בכרת.</p>
<p>1) תירוץ הגמ' - בתו, כיון דאתא מדרשא ליאסר עליו, חביבא ליה לתנא ואקדמה ברישא, ואע"ג דלענין פטור יבום כולו נמי מדרשא אתיין מאחות אשה, עיקר איסורייהו שאסורין משום ערוה בכל מקום בהדיא כתיב בהו, אבל בתו מאנוסתו דאיירי בה במתניתין, עיקר איסורה מדרשא אתיא.</p>
<p>קושית הגמ' - א"כ שדרשא חביבא ליה לתנא, ליתני אחות אשה לבסוף, דכולו מינה ילפינן לענין פטור יבום?</p>
<p>וכי תימא אידי דאיירי באיסור אחוותא, תנא אחות אשתו, ליתני כל איסור אחוותא לבסוף ויקדים כלתו לאחותו, כי היכי דתיהוי אחות אשה לבסוף?</p>

מסכת יבמות דף ג.

2) תירוץ הגמ' - תנא קורבי קורבי נקט, לכן התחיל התנא בקרובי עצמו של בתו ובת בתו ובת בנו, ואידי דתנא שלשה דורות למטה דידיה, תנא נמי שלשה דורות למטה דידיה, (בת אשתו, בת בנה ובת בתה) ואידי דתנא שלשה דורות למטה דידיה, תנא שלשה דורות למעלה דידיה, (חמותו, אם חמותו, אם חמיו) ותנא אחותו ואחות אמו דקרובי עצמו, ואידי דאיירי באיסור אחוה, תנא אחות אשתו, ובדין הוא דלקידמה לכלתו מקמי אשת אחיו שלא היה בעולמו ואשת אחיו מאמו, דהוה ליה למנקט חומרי כיון דלא מצי למינקט קורבי שכולם לאו קרובי דידיה, אלא אידי דאיירי באיסור אחוה, תנא אשת אחיו שלא היה בעולמו ואשת אחיו מאמו, והדר תני כלתו.

קרובי עצמו - ג' דורות למטה דידיה	בת בנו (מאנוסתו)	בת בתו (מאנוסתו)	בתו (מאנוסתו)
ג' דורות למטה דידיה	בת בתה	בת בנה	בת אשתו
ג' דורות למעלה דידיה	אם חמיו	אם חמותו	חמותו
קרובי עצמו, ואידי דאיירי באיסור אחוה, נקט אחות אשתו	אחות אשתו	אחות אמו	אחותו מאמו
אידי דאיירי באיסור אחוה,	אשת אחיו מאמו		
תנא אשת אחיו שלא היה בעולמו ואשת אחיו מאמו	אשת אחיו שלא היה בעולמו		
והדר תני כלתו	כלתו		

בתו מאנוסתו דאיירי בה במתניתין, עיקר איסורה מדרשא אתיא.		
נאמר בחמותו, "ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא באש ישרפו..." ומגזירה שוה של זמה זמה אנו לומדים שכשם שיש עונש שריפה בחמותו, כך יש עונש שריפה בבת אשתו ובת בנה ובת בתה.	בפסוק זה נאסרו בת אשתו ובת בנה ובת בתה בין אם הן ממנו או מאיש אחר, אבל בתו מאנוסתו אינן נכללות בפסוק זה, שכן "אשה" לשון אישות היא, דהיינו אשתו.	"ערות אשה ובתה לא תגלה, את בת בנה בת בתה לא תקח לגלות ערותה, שארה הנה, זמה היא"
מגזירה שוה של הנה הנה אנו לומדים שכשם שבת אשתו אסורה כבת בנה ובת בתה, ועונשן שריפה, כך בתו מאנוסתו אסורה כבת בנו ובת בתו, ועונשן שריפה.	בפסוק זה לא נאמרה אשה, וילפנין מזה איסור ערוה בבת בנו ובת בתו מאנוסתו.	"ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה ערותך, כי ערותך הנה"

מסכת יבמות דף ג.

תירוץ	קושית הגמ'
אי תנא אוסרות, הוה אמינא אסור לייבם, אבל מיחלץ חלצה , שאין אשת אח מאב בלא בניס נפטרת בלא חליצה, קמ"ל דאין חיוב חליצה.	מאי איריא דתנא פוטרות , דמשמע פטורות הן, ואי בעי מייבם, ליתני אוסרות , דהא ודאי אסורות הן, מאחר שאינן זקוקות לייבום וקיימי באיסור אשת אח?
אם חולץ, מאי קעביד , והלכך לא שייך לשון איסור בחליצה אלא לשון פטור.	וליתני אסורה לחלוץ?
כיון דבמקום מצוה כגון בתו שנשאת לאחיו, צרת בתו אסורה , ושלא במקום מצוה צרת בתו מותרת , כגון נכרי שנעשה חתנו ולו אשה אחרת ומת, מותרת אשתו, משום הכי תני פוטרות , דאי תנא אוסרות , משמע שהבת אוסרתה עליו ליקח, וק"ו שלא במקום מצוה, אבל פוטרות לא משתמע איסורא משום שצרתה של בת, אלא הבת פוטרתה מייבום ואיסורא שכיב עלה ממילא דהויא באיסור אשת אח שיש לה בניס, אבל שלא במקום מצוה דליכא איסור אשת אח עלה, שריא.	אלמה לא שייך לשון איסור , הא ודאי שייך לאסור חליצה, גזירה שאם אתה אומר חולצת, אתי למימר מתייבמת?

תירוץ	קושית הגמ'
אי תני מן הייבום, ה"א שהתורה ממעטה מן הייבום לחודיה, אבל מיחלץ חלצה , שלא להפקיע מצות יבום, קמ"ל כל העולה לייבום עולה לחליצה, וכל שאינו עולה לייבום, אינו עולה לחליצה.	תנן פוטרות..... מן החליצה ומן היבום , וליתני מן הייבום לחודיה , דהא עיקר מצוה היא, וחליצה ממילא משתמע?
מתניתין אבא שאול היא דאמר בזמנינו מצות חליצה קודמת למצות ייבום, דאמר הכונס לשום נוי.... כאילו פוגע בערוה.... לכן תני מן החליצה ומן הייבום שחליצה קודמת לייבום.	וליתני ייבום ברישא (מן הייבום ומן החליצה), דהוא עיקר דכתיב "אם לא יחפוץ האשה לקחת וחלצה", הא אם חפץ לייבם, מייבם, אלמא מצות יבום ברישא א"נ ליתני מן החליצה לחודה ואנן ידעינן דה"ה לייבום?

• כל היכא דאמרינן חולצת ולא מתייבמת, משום ספיקא הוא, דבלאו הכי אם אינו עולה לייבום אינו עולה לחליצה.

מסכת יבמות דף ג

מיעוט	מיעוט	מנינא דרישא וסיפא למעוטי מאי?
איילונית אינה פוטרת צרתה (שלא כרב אסי)	סוטה אינה פוטרת צרתה (שלא כרב)	גמרא
צרת מחזיר גרושתו שחולצת	צרת ממאנת שחולצת	רב ורב אסי אי סבירא להו כהדדי
או צרת ממאנת או צרת מחזיר גרושתו	למעוטי דחבריה	רב ורב אסי אי לא סבירא להו כהדדי

<p align="center">מנינא דרישא דמשמע ט"ו ותו לא, ומנינא דסיפא דתני הרי אלו פוטרות דמשמע אלו ותו לא, למעוטי מאי?</p>
<p align="center">למעוטי דרב שפוטר צרת סוטה, שאם זינתה אשתו ולו אשה אחרת ומת בלא בנים, שתיהן פטורות, ודרב אסי, שפוטר צרת איילונית, שאדם שנשא איילונית בכוונה, ויש לו אשה אחרת ומת בלא בנים שתיהן פטורין, ומשנתינו בא למעטן שסוטה ואיילונית אינן פוטרות צרותיהן.</p>
<p align="center">לרב ולרב אסי, אי סבירא להו דהדדי, חדא למעוטי צרת ממאנת וחדא למעוטי צרת מחזיר גרושתו,</p>
<p align="center">ואי לא סבירא להו דהדדי, חדא למעוטי דחבריה, וחדא למעוטי או צרת ממאנת או צרת מחזיר גרושתו, ששניהם צריכים חליצה.</p>
<p align="center">צרת ממאנת, הרי שהיה לאחיו יתומה קטנה ואשה אחרת, ומת ומיאנה הקטנה ביבם זה, היא וצרתה אסורה לו, ומתניתין אשמעינן דאע"ג דאסירא עליה לא מיפטרא מחליצה, דהך איסורא מדרבנן היא.</p>
<p align="center">מחזיר גרושתו באיסור, שנשאת לאחר, ועבר והחזירה לאחר מיתת בעלה, ומת בלא בנים, שתיהן אסורות להתייבם, ואשמעינן מיעוטא דמתניתין דחליצה בעיא.</p>
<p align="center">קושית הגמ' - לרב ולרב אסי, אמאי לא תני במשנתינו צרת סוטה וצרת איילונית הואיל ופוטרות צרותיהן?</p>
<p align="center">תירוץ - לפי שאינן בצרת צרה, דכל הנך דמתניתין איכא למיתני הלכה צרתה ונשאת לאחיו השני וכו', שהרי אינה ערוה אלא לזה, אבל לאחיו השני ראויות הן, ואם ייבם את הצרה ולו אשה אחרת ומת ונפלו לפני זה, פטורה אף הנכרית מפני שהיא צרת צרתה של בתו, אבל בסוטה ואיילונית ליכא למיתני הלכה צרתה ונשאת לאחיו השני, דהא על כל האחין היא אסורה.</p>

מסכת יבמות דף ג:

קושית הגמ' - מנא הני מילי דערוה וצרתה וצרת צרתה לעולם פטורות?	
תירוץ הגמ' - דתנו רבנן "אשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות ערותה עליה בחייה"	
עליה מה ת"ל, לכתוב לגלות ערותה בחייה, ותשמע נמי שלאחר מיתת אשתו מותרת?	לפי שנאמר במצות יבום, "יבמה יבא עליה", שומע אני אפילו באחת מכל העריות האמורות בתורה תהא מצוה לייבם, נאמר באחות אשתו "עליה" ונאמר במצות יבום "עליה", מה מצות יבום במקום מצוה, אף אחות אשתו במקום מצוה, ואפילו הכי, יש איסור ערוה.
אין לי אלא היא, צרתה מניין?	ת"ל לצרור.
אין לי אלא צרתה, צרת צרתה מניין?	ת"ל לצרור ולא לצור, מדלא כתיב לצור, משמע אפילו צרות הרבה.
ואין לי אלא אחות אשה, שאר עריות מניין?	אמרת מה אחות אשה מיוחדת שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ואסורה ליבם, אף כל שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת אסורה ליבם.
ואין לי אלא הן, צרותיהן מניין?	אמרת, מה אחות אשה.... וצרתה אסורה, אף כל שהיא ערוה.... צרתה אסורה.
מכאן אמרו חכמים ט"ו נשים פטורות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן הייבום עד סוף העולם.	
יכול שאני מרבה אף שש עריות חמורות מאלו, שאסורות גם על אחיו מאביו, ונשואות לזרים, שהיו צרותיהן אסורות?	אמרת, מה אחות אשתו מיוחדת שהיא ערוה.... ואפשר לינשא לאחים ואסורה ליבם, צרתה אסורה, אף כל שהיא ערוה... ואפשר לינשא לאחים... צרתה אסורה, יצאו שש עריות חמורות מאלו הואיל דאי אפשר לינשא לאחים, צרותיהן מותרות, שאין צרה אלא מאת, דהואיל ופטרה הכתוב מזיקתו, הרי היא עליו באיסור אשת אח שיש לה בנים שהיא בכרת, אבל בעלמא לא רמי' איסור אשת אח עלה ושריאי ליה.
אם ייבם ערוה או צרה אזהרה שמענו, עונש מניין?	אמר קרא, "כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה... ונכרתו..." הרי שכללה התורה את כל איסורי העריות האמורים בפרשה שכל העובר עליהן חייב כרת, וכיון שאיסור כל העריות וצרותיהן נלמדו מפרשה זו, הם נמי נכללים בעונש כרת.

- קושית הגמ' - זה שיש ה"א לומר שיהא מצות יבום בעריות, ע"כ הטעם משום עשה דוחה לא תעשה, אימור דאמרינן עשה דוחה לא תעשה כשיש בו לא תעשה לבד, אבל עריות שיש בהם לא תעשה שיש בו כרת, לא אמרינן עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת?

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.